

2009. március 20.

VIII. évfolyam 3. szám

nyitó oldal
impreszum
beküldési feltételek
költség hozzájárulás
kapcsolat

Tartalom

próza, versek

Baka István:
Üzenet Új-Huligániából
Balázs Gyula: Szonett
Baranyi Ferenc:
Egy perccel hamarabb
Bárdos László: Tülerő
Bittner János:
A TAVASZRÓL JUT ESZEMBE
Bodó Csiba Gizella:
Nem én uralkodom
Demeter Zsolt: Március
G. Ferenczy Hanna: SZERTÁRBAN
Fetykó Judit : Tűnődés
Jahoda Sándor: Szavak varázslója
Jeney András: Gyöngyökre lelni
Juhász Ferenc: Két öreg
Kamarás Klára: A három özvegy
Kisslaki László:
... és meglett az Isten akarata.
Köves József:
Talált tárgyak hivatala
Millei Ilona: A szerelem táltosa
Nógrádi Gábor:
Uram idegen vagyok itt
Pacsika Emilia: Freskótöredék
Péter Erika: Futómadár
Polgár András: Kuki
Sárközi László: Veszélyesen élek
Szei Ferenc: A szél
T. Ágoston László: Az öreg zsebes
Végh Sándor: Tavaszváró elé
Verzár Éva: Harsonára várva...
Vihar Béla: A kutya

gondolatok

Ady Endre: Répakapálás
Aszalós Sándor:
Magyarország és a romák

Baka István Üzenet Új-Huligániából

Határ Győzőnek

Itt minden egy hetes a forradalmak
és a szerelmek is eldobható
papírzsebkendő ez az ország
beléfűjják szerencsésebb hatalmak
a finnyás Európa minden mocskát
s lucskok az is mi még eladható

egy hétre szól minden s garancia
sincs hernyótalp tiporja el
vagy hernyó rágja meg s belépetézik
és bábujából a pillangó kikel
s kitárva tarka szárnyát szállnia
ideje is jut legalább egy hétig

egy hét a hitre ám hívót ki látott
áldjon vagy verjen itt a sors keze
mint valutázó szerbé vagy cigányé
valódiak közt pénzformára vágott
újságpapírral van az is tele
s csak azt nem vágja át ki jól figyel

országnak ország még hazának árnyék
itt rég nem halni itt túlélni kell

(1995)

Baka István, az 1995-ben elhunyt költő, műfordító kapta
az idei Mészöly Miklós-díjat.

Könyvajánló

A
MERCATOR STÚDIÓ
kiadásában megjelent
e-könyvek innen is
nyithatók

Bányai Tamás: Csikánó
Bittner János: Rohanj!

Fetykó Judit:

A kapun túl

Fetykó Judit:

Az ablakvitéz

Fetykó Judit:

Epreskert

G. Ferenczy Hanna:

A kereszt árnyékában

G. Ferenczy Hanna:

Túl a netovábbon

Kamarás Klára:

Álmok útján

Kamarás Klára:

Letenyei fák

Kaskötő István:

Szamadás

Kárpáti Tibor:

Csillagzápor

Sárközi László: Csikágó

Sárközi László:

Hellén szerenád

Pápay Aranka:

Örvények felett

Várad József:

A próbára tett táltos

Verzár Éva:

Tüzet viszek...

Lelkes Miklós:

Én már a nyárba vágyom
át...

Ajánlott Honlapok

Baka István Alapítvány
BARÁTOK VERSLISTA
Irodalom. Művészet
Digitális Irodalmi
Akadémia
Hetedhéthatár

elfeledettek

Lányi Sarolta

Apám
Bús alkonyat
Derengés
Este a külvárosban
Este a város határában
Himnusz ma
Koros hölgy
Múlt- és jelenidő
November
Szabálytalan szonett
Tükör és halál előtt

klasszikusaink

Szabó Lőrinc

versek

Nógrádi Gábor

URAM, IDEGEN VAGYOK ITT,
kinek háromszor fáj a fájás,
kit ismerős vér nem vakít,
se szolgál-éh, se úri hányás.

Ki belül oly határtalan,
hogy széthull, s halállal határos,
ha nem kötődik csonttalan
húsával véletlen-határhoz.

Uram, kit annyi veszteség
sem kényszerített más világba,
tudod: a szón dülhat penész,
de por embert nem hagy magára.

Kit föld zabál, ki port zabált
építeni csókká gyöngye sejtet,
az van itthon. S ki vért rikolt,
mert álma nem, csak apja volt,
e törvény-tájon idegen lett.

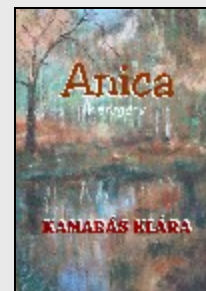

Nagy Oszkár: Nagybányai részlet

Irodalmi Rádió
Kristály
Magyar Elektronikus
Könyvtár
Mercátor Stúdió
Elektronikus Könyvkiadó
Másképp látók
Papiruszportál
Táncsics Alapítvány
Tiszatáj
Vadalma

Munkatársaink Honlapjai

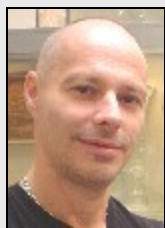
Andrassew Iván
Balázs Gyula
Batta Eszter
Csiki András
Kamarás Klára
Kaskötő István
Köves József
Nógrádi Gábor
Péter Erika
Polgár András
T.Agoston László
Váradi József
Végh Sándor
Verzár Éva

Megjelent
KAMARÁS KLÁRA
ANICA
című kisregénye

próza, versek

Szerkesztő, próza: Kaskötő István
Szerkesztő, versek: Kamarás Klára

Bittner János
A TAVASZRÓL JUT ESZEMBE

Fejembe tódul, dühöng a vérem,
az angyal eltűnt, nem száll le értem.
Fakó a hangom: „Hahó, ki hallja?
Lehullt a szívem piciny darabja!”
A keskeny úton vigyázva lépek,
suttogva, halkán szólok felétek.

Köves József
Talált Tárgyak Hivatala

Z. Kázmér (nős, 37éves) budapesti lakos egy április végi délutánon, a Körút és a Rákóczi út sarkán elvesztette a fejét.

A dolog úgy történt, hogy Z. Kázmért már jó fél órája álldogált a csemege Áruház italkirakata előtt, sóváran

Nem űznek engem lidérces álmok,
madár vagyok csak, az égbe vágyok.
Kegyess vagy, Isten, megadtad újra,
ne kelljen fáznom kövön lapulva,
helyette színes virágra szálllok,
a napba nézek, a fényben állok.
Kevés időm van, de elmenőben
ledőlök még a virágmezőben.
Felettem apró rigók dalolnak,
semmit se bánok, enyém a holnap!
Te jössz felém, ha az ég is tombol,
hitet hasítasz nekem magadból.

Baranyi Ferenc
Egy perccel hamarabb

Sosem a búcsúlevelek,
nem a szakítás, nem a könnyek
jelentik azt, hogy elköszöntek
örökre a szerelmesek,
de a strandon a tétován
más combra áttévedt tekintet,
a türelmetlenül leintett
hálálkodás a nász után,
ha nincs folytatni gusztusod
a kedvesed-harapta almát
vagy mikor gyöngye diadalmát
meghagyni színleg sem tudod,
mikor először áll meg úgy
pillantásod a kedves arcán,
hogy nem vidámodsz fel nyugalmán
s nem leszel tőle szomorúbb,
mikor szűrés nyomán a vér
egy perccel hamarabb megalvad
és mikor csók közben magad vagy-
szerelmed véget akkor ér.

bámulgatva a méregdrága külföldi italkülönlegességeket.
Régi, megrögzött szokása volt, hogy időnként el-
elgyönyörködött a látványos színekben tobzódó címkék
halmazában, azon tűnődve, mikor juthat el rögzös életútján,
fogához verve garasait addig, hogy egyszer könnyeden
megengedhessen magának egy palack White Labelt, egy
üveg Courvoisier-t vagy egy Seguint.

Éppen egy huszárdíszbe öltöztetett Trenk Vinjak árát
próbálta kiböngészni a poros kirakatüvegen keresztül,
amikor valami lekottázhatatlanul kedves ritmusú kopogás
zavarta meg a figyelmét. Olyan volt ez a kopogás, mint a
rügyek pattogása a tavaszi holdas éjszakákon; legalábbis
ez a lírai remegés bizsergett végig Z. Kázmér agyában,
természetesen a másodperc töredéke alatt, mert közben
már meg is fordult, hogy szemügyre vegye a tüneményt. 📄

Sárközi László
Veszélyesen élek

...vad világváros vadvilága vagyok;
pompanélküli s tisztán egyszerű
akár a beton, amelyből sarjadok,

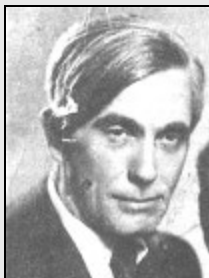
magányos életem; mégis egybefűz
magja s mivel tudom – tovább nem adom:
magamért élek s magamnak akarom
majd sírom, mellyel időm elvegyül

s egynyári testem; lelketlen, végső
érező ősz a párom s majd mindent betakar
a barnaszürke múltás és ravatal
lesz e föld s fáj önző, önmésztő

telem: élni – életvágyam felragad
csillagok fölé taszítva, vérző
lánggal, mely szűnni nem tud és nem akar...

a vendég

Nagy Oszkár
festőművész

Kamarás Klára
A három özvegy balladája

Három özvegy áll a sarkon,
isten tudja, mit fecsegnek,
órák óta tart a pletyka,
megszólása embereknek.

Három özvegy. Víg beszédnek
nincs közöttük vége–hossza,
aki elment, siránkozás
többé vissza úgy se hozza!

Ha nagy–néha szóba kerül?
Szebb az emlék, mint az élet.
Maga festi mind a három,
magának a vágyott képet.

– Milyen is volt? Minden éjjel
ölelése hozott álmot –
így dicsekszik, kit az ura
nap, nap után ütött, vágott.

– Hű voltam, mint szent az égben –
szól a másik, az a beste –
kit a szomszéd ölelt, ha az
ura nem volt otthon este.

– Más asszonyra rá se nézett,
engem végig úgy imádott...
(Hej, pedig sok bokor alja
mesélhetne, hogy mit látott!)

Már csak ez maradt, csak ennyi:
ábrándok és festett képek.
A könnyek rég felszáradtak.
Három özvegy, három élet...

G. Ferenczy Hanna
SZERTÁRBAN

Akváriumban ül a béka
egy halom hervadó mohán.
Csak ül és néz meredt szemével
csak ül és néz nagy ostobán.

Demeter Zsolt
Március

A nap szeret és melenget
Nyíló virágon lobog
Arcomra is dob egy csóvát
A szerelem gyöngyét fonom
Homlokod köré
Csókok piros cseresznyéjét
Tálcán eléd teszem
Amit pirosra festett
A "búj-búj zöldág" és
A víg "eszterláncok"

Kisslaki László
... és meglett az Isten akarata.

Bódis Mihály csendesen feküdt az ágyon, és már a
pokrócot sem rugdalta magáról. Szótlanul túrte, hogy a
menye, Csordás Bözsi megmosdassa, majd ráhúzza a
fekete esküvői nadrágját. Előtte azért végigvágta a szövet
üleprészét, hogy legalább a sliccet be tudja gombolni. –
Mihály legfeljebb majd összemarkolja az utolsó ítélet
napján, hogy szégyenszemre le ne essen a gatyája az Úr
előtt. Mikor Bözsi felöltöztette az apósát, a maradék haját
még legényesre fésülte, de aztán türelmetlenül lecsapta a
fésűt: - elege lett! Már idegeire ment a naposcsibe
csipogása; - lehajolt, és kivette a csajkából a síró csirkét,
mert az a bolond beleesett, és nem tudott magától
kimászni.

Péter Erika
Futómadár

(Születésnapomra)

Hallom, ahogy halad

Aki csak látja, mind csúfolja:
de rút, de lomha és pocsek,
mit keres az akváriumban,
nincs rajta szépség, semmi ék.
– De lehet benne vágy, mely égő
egy sással nőtt zsombék után
és lehet benne szív, mely érez,
s míg ránk mered ilyen bután -
társai jutnak tán eszébe,
bohókás, apró kis halak,
langyos esőben ázó rétek
megáradó, szelíd tavak.
– Csak ül és néz meredt szemével
a halom hervadó mohán,
ha soká nézed - úgy találsz
hogyan nem is néz oly ostobán.

Jahoda Sándor
Szavak varázslója

csodálatos
magyar
szavak
a
nyájam
s
én
hű
pásztoruk
papjuk
és
varázslójuk
vagyok
s

miután
versekké
tereltem
őket
úgy
engedem
ki
kezeim
közül
mint
költeményeket
fehér
galambok
szárnyaló
rajait

Verzár Éva
Harsonára várva...

Miska bá' jól érezte magát ott fenn az égi tenger
kellős közepén. Legnagyobb gondja az lehetett, hogy
mikor, melyik felhő fodrán nyújtóztassa tagjait, s ezért is
esett rosszul neki, amikor megütötte fülét a Földre szólító
harsona, amelyet csak azok hallanak meg, akiről azt
gondolja az Úr, hogy menniük kell az emberek közé,
feladatot biz rájuk, hogy aztán azzal ismét és ismét
elszámoltasson minden lelket.

Amikor az a bizonyos harsona megszólalt, nem akart
hinni fülének, s félálomban azt gondolhatta, hogy ismét
Énekeséknek gyakorolnak Tamási elméjében, ezért hát

az idő. Felsebzi a lábam
az elfáradt cipő.

Futok. Hervadt hajam
fodrozza a szél. Röpül, s megelőz
egy száraz falevél.

Rohanok. Csüng rajtam
a bánat. A vadóc vadhajtások
szagatják ruhámat.

Ezüst harmat hullik,
alkonyul. A futómadár szeme
homályba borul.

Állok. Csak az idő
siet. A távolban a végtelen
és egy csillagsziget.

Juhász Ferenc
Két öreg

Bodrokban száll a kék füst,
hallgatag úsznak a felhők,
micsoda gyöngy-madárhad
viszi az éjt suhogva!

Mama az ablaknál foltoz,
papa már alszik a széken,
zizegve hull az újság
megfakult kezéből.

Eliszkolt innen az ínség,
a múlt köhög a széken,
álmában unokák ülnek,
ölében játszadoznak.

Gyomlálja haját a fésű,
mama kinéz az égre,
tündöklő tollú sereg
viszi az éjt suhogva.

fordult még egyet a bodros felhőn. A hang pedig egyre erősödött. Na, ilyen Tamási Áron bá' sem tud – vélte –, felcihálta magát utazó tutajáról, s megindult, hogy vételezze a földre menők juttatását. 📄

Szent Ferenc
A szél

A csalárd szél
mindig új útra kél.
Néha értem, néha nem,
hogymit beszél.
Mondja, mondogatja
„szelíden-szókén”, lanyha csókkal –,
majd talányosan füttyülve megy,
mint egy kamaszlegény.
Azután emberesre vált,
és énekel tenort
– mint hősit is –,
gordonkázik baritonja –
végül
bőgő-basszusba mélyül. –
Rohan, lassúbbodik:
hegyen és völgyön át –
tör, tornyol, égbe fúr,
s zuhan alá, akár a sólyom,
ragadni prédát –
(neki bármi könnyű)
vadgerletoll-pihét,
vagy néhány zörrenő avart,
amit egy másik szél
tavalyról fölka-vart.
És ha duhaj kedve tartja,
a százados fát kicsavarja
(csúfot úzva a szent-föld-rejtekében
kapaszkodó, és ezerszájú gyökérből),
ami nem is erőpróba néki,
mert egy másik pillanat,
és a hatalmas Óceánba csap
teremtve rajta számtalan vízhegyet,
csúcsukkal a sötéten haragvó
fellegek felett.
De bős, bosszuló kedve
alant városnyi hajókat öl,
akárha Noé korában a vízözön
tette a bűnös világgal.
Nem tudni, miért teszi:
teremt és rombol –
talán így hibátlan,
mert mintha szentséges ereje
lenne lélek, a szavak,
szavaink lelke: mindenség-igéje.

Mindezt a legkisebb búzamazag is tudja,
és várja a MALOMBAN, hogy a SZÉL-csoda
az ÉLETNEK megőrije.

Bárdos László
Túlerő

(Stéphane Mallarmének, az Azúr költőjének)

Többszörös túlerő, az ablakon
friss levegő tódul be, és lenyomja,
felszívja, elgyalulja a betegszoba
pállott leheletét; no, győzelem.
Mégis fanyar, mégis — végső soron —
elegem van belőle, elegem, hogy
„a győztes Azúr szólal a harangban”:
csak ennyit nyújthat földem, légköröm.
Evoé, ezerszeres túlerő.

Bodó Csiba Gizella
Nem én uralkodok

Uralkodó vagyok
úgy érzem néha-nap.
Jegyzem - magam felett -
uralkodásomat.
Lelkem törékeny agyagcserép,
százszor kiégettem,
mégis újra kiég,
s ehhez a csalódás
szikrája is elég.
Fájdalmak izzasztó kamrája
lesz majd erőssége, megtisztulása.
Máz nélkül, gyöngyöző homlokom
göbös pórázát kezembe adom.
Új esztendő lantján
Új dalt faragok,
Vezetsz, s így már
Nem én uralkodok!

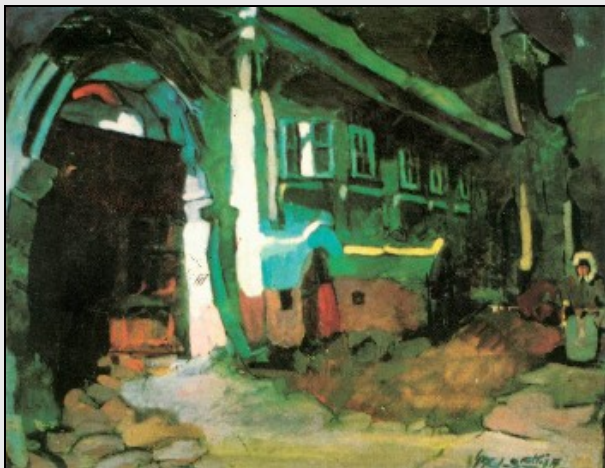
Végh Sándor
Tavaszcímzés

Tél lett újra, valóban,
egy röpke ideig.
A megfagyott perc
azonnal el is olvad,
remény hallgat, kiségit.

A búcsúzó tél siratja
utolsó pillantását,
de nem oly gyönyörű.
Hideg könnyei hullanak
a szeretet öreg arcára,
szépsége egy pillanat
alatt sárrá mocskosúl,
melyet tapodunk ádázul
észre sem véve, hogy
azzá leszünk mind
a teremtő cipőtálpán.

Mi volt-e kis hópihe?
Mégfagyott szeretet?
Az idő meg közben
rajtunk nevet.

Szeged; 2009. február

Nagy Oszkár: Felsőbányai utca

Fetykó Judit
Tűnődés

T. Ágoston László
Az öreg zsebes

Az öreg zsebes egy padon ült a parkban és elmélkedett. Semmi szokatlan nem volt ebben. Ősz volt, lombhullató, gesztenyepotyogató ősz. A nap sugarai már inkább csak világítottak, mint melegítettek. Ritkán fordult elő, hogy levettették vele a sokzsebes kabátot. A munkakabátot – szokta becézgetni magában. Mert nem akármilyen kabát volt az; maga alakította, varrogatta a bélését. Olyan rejtekhelyek voltak benne, hogy ha abba valamit eldugott, nyomozó legyen a talpán, aki megtalálja... Most mégis... A fene egye meg, nem tudja kivenni a fejéből ezt a reggeli esetet. Nem nagy dolog, hisz' alig volt néhány forint abban az erszényben, hanem a szakmai büszkeség! Az a szóke suhanc lehetett, aki a villamoson állandóan mocorgott, lökdösődött a háta mögött. A pancser. Látszott rajta, hogy kezdő... Egy szakmabeli ezt az első mozdulatnál kiszúrja. Mégis csak ő lehetett... De hogy a fenébe csinálta? Nem a külső zsebéből emelte ki, hanem a szíve fölül. Éreznie kellett volna ahogy odanyúl, de semmi. Csak itt te észre...

Pacsika Emília
FRESKÓTÖREDÉK

A vakolat alól
csak a képet lehet előkaparni.
A világgép ott marad.

Turistaként bolyongunk
láttnivalók és
csecsebecsék
jelen idejében.

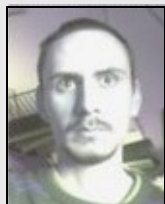

Millei Ilona
A szerelem táltosa

Paripám, paripám, táltos paripám,
lombokat csókoló gyönyörű paripám!

Hajam szála fodrozódik,
köldököm íve világít,
combom szorítása csillagok botlása,
szerelmem tűzcsóva, háborúk romlása.

Szakadó márciusi hóban mit keresek ilyen lázasan?
Semmit kergetek, vagy csak elementált építék magamnak?
Ki és mi vonz? Mi hajt? Magamnak keresem a bajt?
Ragyogó fény, vagy pokol mi lázasan sodor?

Balázs Gyula
Szonett

A Telivért, melyet még nem tört be senki sem,
Vad szelek úzik, míg izzása egyre nő,
S vágatva, sebesen égne el a semmiben
S ezer foszlánnyá bomlana az őserő,

Ámde akad oly merész, ki azt egybefogja
S lebírja buja természetét, bárha vad:
A roppant energiát egy pontba sokszorozva
Bűverőt kelt a két egybeforrt akarat.

S megszokva már a zablát, hámot és a nyeret,
A szilajság megszelídül új társa mellett –
Fegyelemben ölt nemes valót a vadság!

Így lesz a Szépség hú lova az Igazság;
S amint e kettő átsuhan lelkesen s vágat,
ősi titkait tárja fel a Tisztaságnak.

Polgár András
Kuki

Részlet egy készülő regényből.

A Magyarits-villa sötét, első emeleti szobából
ernyőzött fény szűrődik a sötétedő estébe. Miklóska doktor
komor arccal vizsgálja betegét. Frigyes, ez a negyvenes,
kerekarcú, szemüveges férfi borostásan, mélyen árkolt
szemmel, halovány arccal, meggyötörten fekszik ágyában,
szó nélkül, lehunyt szemmel túri a vizsgálatot. A Mama
kezét tördelve áll a szoba mélyén. Most erősen látszik
fekete bajuszkája az ajka fölött. Ezzel a bajusszal évtizedek
óta küzdött, de a szőr minduntalan kifog rajta, újra és újra
visszanő, megállíthatatlanul... Lujcsi, elmaradhatatlan apró
kontyával, nyaknál záruló ruhájában, szoroson összepréselt
szájjal áll a Mama mögött, és mint évtizedek óta mindig,
tökéletesen együtt érez vele. Jelenléte jeleként,
együttérzése kifejezéseképp, gyengéden megérinti hátulról
a vállát.

Paripám, paripám, táltos paripám,
hegyeket csókoló gyönyörű paripám!

Körmöm félholdjának fehér fénye,
szemem sugarának éjszín sötétsége,
fogam csattogása asszonyi kegyelem,
téged szolgál híven, szigorú szerelem.

Paripám, paripám, táltos paripám,
fellegét csókoló gyönyörű paripám!

Vihar Béla
A kutya

Könyörögtem, hogy adja vissza
sárgaszőrű kicsiny kutyám.
Így loholtam sírva-ríva
a sintér kocsjá után.

Ne bánts! Adja vissza, bácsi!
zokogtam, kértem, a gyerek...
A kövön megdőccent a kordé,
s nyikorogtak a kerekek.

Vitte kutyám, a hűt, a kedvest,
egy láda börtönfenekén.
Ringott a ló hátán az ostor,
s követtem rab pajtásom, én.

– Megöli! Meg! – tépett szívembe.
– Meg ám! – csúfolt ki a kerék.
Már láttam is a sújtó bunkót,
huroktól megvérzett fejét.

Vitte a láda boldog kedvem,
a kószálások víg sorát,
vitte a mellemhez símuló
lágymeleg, buksi homlokát.

Cserébe érte rézgolyómat
kináltam s hozzá szép botom...
Sötéten ült bakján az ember,
s az út nem sikolt: irgalom!

Kiáltanék!... A kocszi messze!...
Elnyelte por, zörgés, zsvaj.
Csak magának sír, aki gyenge,
csak törött, csorba kard a jaj.

De alkonyatra hazatért ő,
mint csatából a katona.
Mily iszonyat villant szemében,
testén vad küzdelmek nyoma.

Vesztőhelyen, a gyilkos kézzel
vívott tusát és megszökött?
Élni akart, hogy engem lásson,
s kergetőzzünk a fák között?

Jeney András
Gyöngyökre Ielni

Ti költők mondani – s nagyot – akartok;
Én óceánban gyöngyöket keresni.
Szavakból fényt kirakni, istenarcot;
S csak énekelni, illatot lehelni.

Hová anyám szült, ám sosem jutottam.
Rajtam a billog, lantnok nem lehettem;
Hajléktalant gúnyoltak lenn a porban –
És én magosban otthont építettem.

Picinyke kertet, hol titokvirágból
Kinyíltak mégis késő őszi versek –
Smaragd tuják, leanderből szonettek.

S levél, ha szárad, gyöngyként hull az ágról.
A zizzelésben fény remeg s az ének; –
Szellőharangban istenrezdülések.

Nem bújt hozzám, bár megöleltem.
Becéztem, hívtam, elfutott.
Talán a csalódás fájt néki,
hogy én is erőtlen vagyok.

Éjt-naphosszat fel-felvonított.
Még nem értettem, hogy miért
nem feledheti, aki rab volt,
az acélhurkot és a vért.

Ütöttem is, játszani jöjjön,
de soha többé nem tudott,
s egy reggel hiába kerestem,
az éjben merre bujdosott.

A mezőt jártam, hogy megleljem,
kerestem, míg csak este lett...
És akkor, mintha láttam volna,
ott fut, ahol a fellegek...

Aranyszőre fényben világol,
vágat a csillagokon át! –
s onnan a távol végtelenből
szellő sodorja panaszát.
(1955)

Aszalós Sándor
Magyarország és a romák

Ma Magyarországon az egyik legnagyobb probléma a cigányság és a társadalom többi része között feszülő ellentét. A legnagyobb létszámú magyarországi kisebbség a cigányok, akik nemcsak a létszámuk, hanem társadalmi helyzetük miatt is különleges figyelmet érdemelnek. A magyarországi cigányság - amely korábban is tagolt volt - csak statisztikailag tekinthető egységesnek és három jól megkülönböztethető csoportra oszlik. A romungrók a romák 77 százalékát teszik ki, az ország északkeleti részein élnek. A roma nyelven és magyarul beszélő oláh cigányok aránya 11 százalék körüli. A román nyelven beszélő beás cigányok legnagyobb része a dél-dunántúli falvakban él.

Manapság „cigánykérdésről” beszélünk, pedig ez nem cigánykérdés, hanem a magyarországi társadalom egyik legfontosabb és legégetőbb problémája, vagyis a cigányok helyzete a magyar társadalom kérdése! A gondolkodásunkban azt kell tudatosítani, hogy a cigányság nem a társadalom koloncát jelentik, hanem része a magyar társadalomnak. A cigányság helyzetét nemzeti, társadalmi ügyként kell kezelni, és nem szabad ennek kezelését továbbra is elodáztatni, de a romák helyzetét csak szociális helyzetként tekinteni nem lehet, mert többről van szó, mint pusztán szociális problémáról.

A magyarországi 500-600 ezer roma túlnyomó része teljesen nyomorban és teljes kilátásatlanságban él¹, akiknek szociális helyzete, kizsákmányoltsága, versenyképtelensége az elkövetkezendő évek egyik legnagyobb kihívása lesz a magyar társadalom és politikai elit számára. A legnagyobb hazai kisebbségnek, a roma közösségeknek a helyzete sok tekintetben más, mint a többi hazai kisebbségé. Gondjaik elsősorban nem nyelvi, kulturális jellegűek, esetükben hatványozottan merülnek fel a szociális, foglalkoztatási, szakképzési és oktatási problémák. Ezek, összetett jellegükből adódóan a kisebbségi jog keretei között nem oldhatók meg, más típusú

állami, társadalmi intézkedést is igényelnek. A rendszerváltást követő években a cigányság helyzete romlott a legnagyobb mértékben. A cigányság számára a rendszerváltás legkétségbeejtőbb, ugyanakkor legmozgósítóbb fejleménye az, hogy a rendszerváltás utáni hatalom, kormányok egyetlen lépést sem tettek annak érdekében, hogy a cigányság társadalmi helyzete, körülménye ne legyen tragikusabb mint a rendszerváltás előtt volt. Számptalan tanulmány, szakdolgozat készült a romák helyzetének elemzésére, életkörülményeik jobbítására, de csak ennyi történt. Tényleges cselekvés szinte soha sem következett a tanulmányok, konferenciák, tanácskozások után. Több kormányprogram készült a rendszerváltás óta, de eredmény nélkül. Tragédiáknak kell történni, hogy a romák helyzetével, jövőjével, életkörülményeivel ténylegesen törődjön a társadalom. Az elmúlt hónapok véres eseményei után a társadalmi, állami gondolkodás úgy látszik mégsem mozdult el a meglévő állapotok feloldása felé. Még kolyan vehető ígéretetés sem hangzott el a politika részéről. Ezzel szemben a különféle internetes fórumokon a cigányellenes megnyilvánulások uralják a romákkal kapcsolatos témák véleményezéseit, mely elég jól mutatja a társadalmi előítéleteket, a rasszista felfogást. Ennek a rasszista érzületnek a következménye is a neonyilas Magyar Gárda létrejötte. A Gallup évekkel ezelőtti jelentése szerint, a romákkal kapcsolatos negatív közvélekedés terjedése és egyre nyíltabbá válása olyan aggasztó jelenség, amellyel minden felelősen gondolkodó magyarnak és romának, politikusnak és állampolgárnak egyaránt foglalkoznia kell.

Nehéz beletörődni abba, hogy a huszonegyedik században, minden második magyar felnőtt nyíltan vállalja azt, hogy "idegenkedik a cigányoktól". Ma Magyarországon nem "szégyen" rasszizmusba hajló véleményeket nyíltan vállalni és hangoztatni.

A romák szegénységének egyik legfontosabb oka a munkanélküliség. A Magyar Agora tájékoztató kiadványa szerint a felnőtt romák mindössze negyede aktív dolgozó, öt százalékuk tanul, és hetven százalékuk munkanélküli vagy valamilyen egyéb okból inaktív. A hátrányos helyzetet újratermeli, hogy a roma gyerekeket sokszor elkülönítve, rosszabb körülmények között oktatják, és sokan közülük már az általános iskolákban lemorzsolódnak. A romákat körülvevő előítéletek, elszigeteltség és diszkrimináció a roma közösségeket jobban terhelik, mint a nem roma mélyszegénységben élőket. A romák sokszorosan túlréprezentáltak a szegények körében. Sokkal nagyobb súllyal nehezedik rájuk a munkanélküliség, a szegénység, az érdekérvényesítési erő, a képzettség hiánya, a nyomorúságos lakáshelyzet, egészségügyi helyzet és a létbizonytalanság.

A munkanélküliségben több veszély van: a tétlenség, a szegénység és a reménytelenség, melyek a különféle deviáns viselkedéseknek is gyökere.

A munkanélküliségből adódik a szegénység, mely nemcsak a romákat sújtja, hanem a magyar társadalom egy jelentős részét, melybe a romák is beletartoznak. A szegénység nemcsak az alacsony jövedelmet jelenti, mely következtében gyakran a család vagy az egyén számára az alapvető szükségletek kielégítése sem lehetséges. A tartós munkanélküliség a mélyszegénységet idézi elő, mely során az alacsony életszínvonal következtében emberek, családok embercsoportok kerülnek a társadalom perifériájára. Ez az állapot megfosztja a szegénységben élőket a teljes társadalmi részvétel lehetőségétől. A szegénység nem csupán jövedelemhiányt jelent, hanem jogfosztottságot, kitaszítottságot és kirekesztést, valamint az emberi méltóság lassú elvesztését is. A tartósan szegénységben élők egészségi állapota is veszélyeztetett, a szegény családok gyermekeinek jelentősen korlátozva vannak a fejlődési feltételei, és az iskolai sikertelenség egyik előidézője is.

A szegénység első áldozata a kultúra!

Az egyik leggyakoribb előítélet a szegény emberekkel és a romákkal kapcsolatban, hogy azért kerülnek ilyen helyzetbe, mert ők maguk így akarják, vagy mert nem dolgoznak - vagyis mert lusták és felelőtlenek. Ez a módja annak, hogy egyedül a szegényeket és a romákat tegyük felelőssé helyzetükért. Ez azt sugallja, hogy a társadalomnak nem kell értük felelősséget vállalnia, és nem is tud velük semmit kezdeni. Ez a megközelítés szemben áll egy emberi jogokra építő kultúrával, mert megtagadja a kirekesztett helyzetbe került emberektől a lehetőséget, hogy méltóságban éljenek és gyakorolják jogukat. Ráadásul egybemossa a szegénység következményeit a valódi, összetett okokkal.

A szegény ill. a mélyszegénységben élők szokásai, életmódjuk az anyagi nélkülözés következtében generációról generációra öröklődik. A szegénység társadalmi korlátokat állít fel az embercsoportok között és ezek a korlátok szinte átléphetetlenek.

A szegénység akadályja lehet a megfelelő iskolai végzettségnek, és az alacsony iskolai végzettség konzerválja a szegénységet. Az alacsony iskolázottság következménye a munkanélküliség, mely a szegénység egyik alapvető oka. Jól látható az összefüggés: a foglalkoztatottság szintje az iskolai végzettséggel van szoros kapcsolatban, és a cigányság nagy hányadának alacsony iskolázottsága akadály a munkába állásnak. A kör bezárult. Ebből a körből a szegények és köztük a romák, a saját erejükből a társadalom hathatós segítsége nélkül képtelennek kilépni. A szegénységben élők gyerekei is szegénységben élnek, teljesen kirekesztve a jövőből is. A gyermekszegénység egyik legsúlyosabb következménye az, hogy – megfelelő iskolázottság híján – a gyerekeket olyan viselkedésszerű, szociális és egészségügyi hátrányok is sújtják, amelyek miatt felnőttként is elkerülhetetlenül szegények lesznek. A szegény gyerek ugyanis legtöbbször nem jár iskolába, így nincs módja elsajátítani sem a legfontosabb ismereteket, sem pedig a társadalmi beilleszkedéshez szükséges alapvető viselkedési mintákat.

Jonathan Bradshaw megállapítása szerint „A gyermekek jóléte nemcsak egy társadalom erkölcsi értékeinek indikátora; a gyermek emberi tőke is, a társadalom jövőjének legfontosabb forrása.” A gyermek optimális fizikai, kognitív és emocionális fejlődése nagymértékben azon múlik, mennyire biztosítottak számára az életkorának megfelelő szükségletek (egészséges táplálkozás, ingerekben gazdag környezet stb.). Minden olyan támogatás, szolgáltatás, amely elő segíti, hogy a gyermekek a lehető legjobb feltételek között nevelkedjenek, a gyermek érdekeit, a társadalmi kohéziót és a gazdasági fejlődést egyaránt szolgáló befektetés.²

A cigánység elleni küzdelem mélyen politikai kérdést ha azt akarjuk, hogy szegénység ne váljon végleges társadalmi kirekesztésé. A többségi nemzetnek pedig hatalmas toleranciára, türelemre, értelemre van szüksége. A magyar társadalomban igen erősen jelen vannak különféle előítéletek, többek között a romákkal szemben is. Ezért a nem romákkal kell kezdeni a "romakérdés" megoldását.

A mai magyar társadalom felfogása szerint a cigányok nem számítanak tág értelmezési körben magyarnak, annak ellenére, hogy a cigányok túlnyomó része – ca 65-70% - magyar anyanyelvű és kettős identitású. A magyar társadalom alapvetően beteg felfogást mutat a romákkal kapcsolatban és nagy része előítéletesen viszonyul a cigánysághoz melyben az a tragédia, hogy a cigányellenességre a szélsőjobb nyíltan rájátszik. A többségi társadalom előítéletes szemléletének gyökeres megváltoztatására van szükség ahhoz, hogy érdemi változások történhessenek.

Cigánység problémáit nem lehet úgy megoldani, hogy mindkét oldalon meglévő előítéleteket, szinte már dogmákat nem szüntetjük meg, hiszen ezek megléte jelentősen akadályozzák a kirekesztettségéből való kilépést és a cigányok integrálódását.

Úgy vélem tudatosítani kell azt, hogy a romák nem kisebbség, hanem egy nép, melynek megvan a saját szokása, kulturája. A romák esélyegyenlőségének megteremtése hazánkban csak velük közösen munkálható ki, nincs mód a többség akaratának érvényesítésére, különben megszűnik egy nép. Az un. többségi társadalomban tudatosítani kell, hogy a nemzet elidegeníthetetlen részét képezik a romák. Ha javítani akarunk a cigánység helyzetén, akkor a romák jelentős részét körülvevő szociokulturális környezet megváltoztatásán is kell dolgozni.

Romák nélkül nincs megoldás.

Kis János határozottan fejtette ki azt, hogy „az államnak kell programot - és a program megvalósításához eszközöket - kínálnia, mely a közös csapdából kivezet. Az államnak kell gondoskodnia a helyi konfliktusok kezeléséről. Az állam szerveinek, s az államot kormányzati és ellenzéki pozícióból ellenőrző pártoknak kell egyértelművé tenniük, hogy a "cigánykérdést" nem szabad és nem lehet a roma kisebbség rovására megoldani.” Ehhez viszont az értelmes társadalmi diskurzus kialakítása elengedhetetlen.

Alapvető az, hogy a parlamentben roma képviselők lehessenek, akik valóban a romák érdekeit képviselik. Az Európa Tanács fajgyűlölet- és intolerancia-ellenes bizottságának (ECRI) Magyarországról szóló jelentése is kitért erre, mert felszólítják a képviselőket, hogy alkotmányos kötelességüknek megfelelően hozzanak végre törvényt a kisebbségek parlamenti képviselőségéről. Elvben erről már évekkkel ezelőtt döntenie kellett volna, így a parlament alkotmányos mulasztást követett el.

A jelenlegi választási rendszer erre nem alkalmas, hogy a romák közvetlen választással kerülhessenek be a törvényhozásba. A romák képviselőségéhez alapvetően az szükséges, hogy a romák választhassanak maguknak parlamenti – más pártokhoz nem tartozó - képviselőket. Ehhez az első lépés az Országos Cigány Önkormányzat megszüntetése, mert jól látható az, hogy működése teljesen formális és sikertelen. Rendkívül lényeges az, hogy a cigány önkormányzatokat új formában mint önszerveződés kell megszervezni úgy, hogy az önkormányzati képviselőiket a romák választhassák meg. A Roma Parlament elnöke, Zsigó Jenő lassan fél évtizede konkrét javaslatot dolgozott ki, melyre érdemi válasz a politika részéről nem érkezett. A javaslat egyik lényege: „A kisebbségi önkormányzatok ne a települési önkormányzatoktól kapják a működési költségeikhez szükséges forrásokat. Normatív támogatásra van szükség, ami legyen arányos a település cigány lakosságának számarányával. A cigányok parlamenti képviselése legyen megoldott. A magukat cigánynak vallók (cigány szervezetek igazolásával) lehessenek választók. Az ország legyen egy választókerület a roma képviselők megválasztásakor. Jelölhessenek képviselőt a cigány önkormányzatok, és a többszáz cigány civil szervezetek is”. A cigánység saját ügyeinek tervezésébe, végrehajtásába és ellenőrzésébe nincsen megfelelően bevonva, sőt a megindult önszerveződéseiket is igyekeztek szétverni, ami sikerrel is járt. A romák politikai szétforgácsoltsága már tragikus és az egyik legfontosabb kérdéssé vált a romák szempontjából. Amíg a széthúzás létezik a romák között nem várható el még az elindulás sem a körből kivezető úton. Ezeket a megállapításokat érdemes megfontolni, mert úgy tűnik, ezek elfogadásával lehetne megtenni az első lépéseket a cigánység siralmas helyzetének valós megváltoztatása felé.

A Roma Parlament javaslata szerint meg kell szüntetni a roma önkormányzatok finanszírozási alárendeltségét a települési önkormányzatoknak, mert erős a gyanú, hogy a romáknak szánt pénz jelentősen megcsappan az önkormányzatoknál vagy elsikkad a feléjük vezető úton. Popper Péter egyik írásában joggal teszi fel a kérdést: „Mennyi állami anyagi támogatás jut el a valóban rászoruló romákhoz? És mit tesz a dúsgazdag cigányok létező rétege?” Majd így folytatja: „...illúzióknak tartom, hogy a roma egységet nem romák hozzák majd létre. Csak a romák, pontosabban egy jelentős roma értelmiség tudná környezetében megerősíteni az emberek tartását, büszkeségét, hogy ne lehessen pillanatnyi érdekeik olcsó kiszolgálásával megvesztegetni vagy megvásárolni őket.”

Minőségi oktatást!

Ferge Zsuzsa kutatásai a 80-as években már bizonyították, hogy oktatási rendszerünk a társadalmi különbségeket nem csökkenti, hanem konzerválja, sőt még növeli is.

A roma gyerekek oktatása, tanítása és képzése csak integrált keretek között folyhat, hiszen csak így érhető el az, hogy a hátrányos helyzetű roma gyerekek elkülönítését megszüntesse. Az integrációnak az együtt oktatás a lényege. Sajnos nem egy intézményben csak azért folyik integrált oktatás, mert ezzel az iskola jelentős plusz bevételekhez juthat. Kende Ágnes tanulmányában megemlíti, hogy az integrációs támogatás fő problémája, hogy alapvetően forráshiányos iskolák a működési zavarai enyhítésére és nem szakmai meggyőződésből igénylik a pluszpénzt. A továbbiakban kitér a pedagógusok képzésére is: „Ha megnézzük, hogy ma a világban mitől működnek jól a különböző oktatási rendszerek, alapvetően három dolgot találunk: megfelelően válogatják

ki a pedagógusokat, illetve az e pályára jelentkezőket megfelelő módszereket sajátítottak el velük (megfelelő gyakorlati képzéssel összekötve), hogy aztán az iskolában valódi, érdemi differenciálással oktassák a gyerekeket. [...] Azok az iskolák, ahová a roma gyerekek járnak, különösen rossz helyzetben vannak mind a pedagógusok minősége, mind az infrastruktúra fejlettsége szempontjából. Pedig ma már köztudomású, hogy az iskolai siker egyik legmeghatározóbb kritériuma a pedagógusok minősége.”

Nyilvánvaló, hogy a hagyományos képzettségű pedagógusok kevéssé alkalmasak a roma gyerekekkel való foglalkozásra, tanításra, hiszen a tanulók teljesen más háttérrel rendelkező, más kulturális és mentalitásbeli családokból jönnek mint a nem roma gyerekek. Az új feltételeknek megfelelő más képzettségű pedagógusok szükségesek Több évtizedes lemaradásban van, gyermekcipőben jár a pedagógusképzés ezen a területen.

Bársony János szerint a romáknak és a szegényeknek – lévén gyenge érdekérvényesítők – kevés a befolyásuk az iskolákat fenntartó önkormányzatokra, alig jutnak szerephez az amúgy is alig funkcionáló iskolaszékekben. Iskolarendszerünkben fejletlen a minőségbiztosítás, az „oktatói szabadság felelőtlensége” és a közösségi ellenőrzés hiánya sok helyen lehetővé teszi a hatékony oktatás elszabotálását. Így jutnak el gyermekek nagy számban az általános iskola végbizonyítványáig funkcionális analfabétaként

A roma gyerekek iskolai problémái főként abból származnak, hogy az iskolák jelenleg nincsenek felkészülve az „átlagostól” ilyen módon különböző gyerekek oktatására. Lényegében ez a magyarázata annak, hogy míg alsó tagozaton a roma gyerekek többsége még viszonylag ambíciózusan tanul és magatartása is elfogadhatónak minősül, felső tagozatra egyre több lesz a tanulásban reménytelenül lemaradt, és nevelési szempontból „problematikusnak” számító, beilleszkedési zavarokkal küszködő gyerek.

A megfelelő oktatás szerves része a tanuló szülei és az iskola közötti rendszeres kapcsolat, de legtöbb esetben nem épül ki az iskola és a roma szülők között a kellő együttműködés a gyermekek közös, eredményes nevelése érdekében.

Az iskoláknak jutott fejlesztési, integrációs támogatások optimális esetben is csak szükséges, de egyáltalán nem elégséges feltételei a deszegregációnak. A leszakadó rétegek társadalmi integrációjához semmiképpen sem elegendő a közoktatás törvényi szabályozásának megváltoztatása. A jog csak ideig-óráig képes feltartóztatni az egyre jobban elszabaduló kirekesztési törekvéseket.

Amíg a mélyszegények, és ezen belül a mélyszegény romák, helyzetében jelentős pozitív változás nem történik, a hétköznapi rasszizmus, az előítéletes gondolkodás és a társadalmi kirekesztés igénye tovább erősödik az országban, amelynek következményeként az oktatáspolitikai deszegregációs törekvései is rendre kisiklanak, kudarcot vallanak. A kétségtelen jó szándék és politikai akarat ellenére nehezen elképzelhető mértékű legális szegregáció felé sodródik a magyar közoktatás. A lakóhelyi elkülönülés az iskolai szegregációt is erősíti. Egyes iskolákban a környéken zajló el- és beköltözések következtében nőni kezd a cigány tanulók aránya, amire a nem cigány családok gyakran úgy reagálnak, hogy igyekeznek más iskolába iratni a gyerekeiket. A statisztikák szerint az általános iskolás cigány gyerekek 26 százaléka csaknem teljesen romákból álló osztályba jár, és 10 százalékuk olyan helyre, ahol az összes gyerek cigány. Az iskolaköteles roma gyerekek 20 százalékát minősítik valamilyen fokban értelmi fogyatékosnak, hogy külön, speciális vagy felzárkóztató osztályokban oktassák őket. Minőségi oktatás csak minőségi pedagógusokkal valósulhat meg. Aki meg is kell fizetni!

A romák vallása általában katolikus, sokan vannak köztük reformátusok, görög katolikusok, de hódítanak körükben a kis egyházak is, a pünkösdisták, baptisták és a teljes evangéliumi Hít Gyülekezete is. A romák számára még a vallásgyakorlás sem evidens, mert a környezetük elutasító, a többségi társadalom sokszor még a templomba sem engedi be őket, kivételt csak a kisegyházak a pünkösdisták, baptisták és a teljes evangéliumi gyülekezetek jelentenek. A cigány társadalom tagjai nincsenek szerves kapcsolatban a nagyegyházi közösségekkel.

Itt felmerül az a gondolat, hogy a reformáció idején a veszélyeztetett katolikus egyház az ellenreformáció „termékeként” létrehozta a Jezsuita rendet, mely nagy érdemeket szerzett a katolikus egyháznak. Igaz, abban az időben maga a katolikus egyház volt veszélyben, miért nincs ma katolikus „cigány misszió”? A romák kirekesztettségére, diszkriminációjára egyáltalán a romák életkörülményeire vonatkozóan az egyházak, ebben a kérdésben igen nagy csendben vannak, mint mindig, amikor a történelem során a valóságos nemzeti nehézségeket kellett megoldani.

Széky János katolikus püspök egy interjúban elmondta, hogy „A katolikus egyház nagyon sokfajta kapcsolatot ápol a cigánysággal - a romák esetében is millió módon próbálunk tenni és szólni.” Ritkán lehet ilyen lekezelő, értelmetlen megnyilatkozást olvasni manapság. Azért jó lett volna tudni, mit takar a „nagyon sokfajta kapcsolat” és a „millió módon tenni és szólni próbálkozás.” Ma már nem elég az a pár helyi öregedő plebános a cigánysággal való törődéshez. Ha a katolikus egyház komolyan gondolja azt, amit hirdet, akkor egy „cigány missziót” kell szervezni, mondhatnám „rendet” kell alapítani a cigányokkal való törődésre. Oda kell költözni a roma közösségekhez a katolikus iskoláknak, óvodáknak, velük kell együtt élni a hétköznapokat is, fel kell vállalni a cigányságot, mint az utcagyerekekkel tette azt anno Don Bosco. Csak most több száz lelkiismeretes Don Boscora volna szükség.

A cigányokat foglalkoztatni kell, velük együtt a mélyszegénységben élőket is. A munkanélküliségből eredő téglenség megöli a lelket is tunyává teszi a szellemet. Kódós dolog a munkahelyteremtéséről beszélni. Az ember, de különösképp a politikus nem Isten, nem tud teremteni semmit.

A munkahelyteremtés kifejezés csak üres szólam. A tőkerendszer ezt nem így gondolja.

Ennek ellenére a romákat és a szegénységben élőket még akkor is foglalkoztatni kell, ha arra a társadalom ráfizet.

Innen indulhatunk tovább.

- 1./A roma munkanélküliek száma 350-400 000 före tehető.
- 2./Tausz Katalin: A jóléti állam Európában és Magyarországon
- 3./Kis János: A sodródás ellen; Népszabadság 2008. október 12.
- 4./Bíró András keserű igazsága 2008-08-06
- 5./Mozgó Világ; 2008. március

Egyetlen művészet sem csupán a nagyokból táplálkozik. Ők sem nőhetnének meg a kisebbek nélkül, az irodalomtörténet folyamatosságát ezek az utóbb kevésbé ismert vagy elismert szerzők tartják fenn.

Közülük válogatunk, hogy kiemeljük őket a feledésből. Legalább a tudat, tudatunk következő „kihagyásáig”.

Dr. Bárdos László
irodalomtörténész

Lányi Sarolta

Tükör és halál előtt

Feketegyűrűs ez a két szem.
— Sokat szenvedtem, az a vétkem.

Örokre síró már ez a száj.
— Mit ér az élet, ha leélni fáj.

Vékonyak, gyöngék ezek a karok.
— Nem bírok élni, s nem is akarok.

Fáradt a vállam és erőtelen.
— Megyek és nem jön senki sem velem.

(1912)

Este a külvárosban

Nagy, lomha házak, titkos kiskapuk,
gyér lámpafényben csillogó sötét sár.
— Este van, sötét már.
Részeg szavak sikolnak surranósan.

Csoportban jó sok marcona munkás,
borús orcáikon bérmunka korma,
— mintha főne, forrna
valami vész a homlokuk mögött.

November

Szép lesz, már látom, ez a mai nap.
Az utca is hangos, boldog, vidám,
a tél is jókedvű, mert süt a nap,
s minden szépen, derülten néz ma rám.
A zöld fenyőkön hó mosolyog fehéren,
és oszlopos ház túl a zöld fenyőkön,
gyereksereg a napsütötte téren...
Megállók itt és vígan nézelődöm.

De int a ház, és bent a házban könyvek.
A betűk csarnokába járulok.
A halkszavú őr élém tesz egy könyvet,
és én mohón csak beleájulok.
Az órák szállnak, s én olvasok egyre,
elbódítanak a drága szók, a versek.
Ködfüggöny hull száguldozó szememre...
A szomszédaim már mind hazamentek.

Én is megyek már. De oly szép az utca!
Véletlenül boldog vagyok nagyon.
A téli nap aranyjával befutja arcom,
hajam. Szemembe tűz. Hagyom.
A napsugárnak táguljon szemem ki,
csiklandozzon csak a vidám hideg,
ne fájjon énnekem ma semmi, senki,
és én se fájjak senkinek!

Amottan mozgófénykép fénye csábít
s rablómesékkal rémítő plakát,
— a pénztár ablakát
fakó, facér cselédek ostromolják.

Hogy akkor este ott jártam veled
a sáros, bűnös uccán, őszi szélben
— szemedbe néztem
és tudván láttam: álruhás király vagy.

1913

Este a város határában

Este a mezőségen. Estébe fül a város.
Kupolák aranyát vörösre marta az alkony.
Autók rohanatát örök-irigyen nézi szekeréről
a még térdelő orosz paraszt-szekeres.

Katonák lovagolnak, lóhátról perecet vesznek az úton,
a nyári tábor tornászrudai ideintnek,
s a barakkok békésen-diadalmas vörösére
már-már fölengedő félsszel tekint a polgár.

Az úton, száradt sársínekbe botolva
avított, de magassarkú cipőkben asszonyok, —
harisnya nem kell, nincs hideg, — mögöttük
gyér csordában teli-tőgyes tehenek.

Még egy rozstábla, s aztán már csak a gyárak,
aztán a város. Minek is megyek én oda vissza?
Minden ház idegen nekem ott. Hova tartozom én?
Jó volna az érő rozs alá feküdni gyökérnek.

(1913)

Derengés

Boldogtalan város,
mai Budapest,
hol annyi a káros
és oly sok a rest,
kis ország zsi bongó
nagy feje, beh fájsz,
ürességben kongó
szókat kiabálsz.
Számok vak bolondja,
rossznak menhelye,
pénznek szemétdombja,
hol dús, ki henye.
Dolgosok barátja,
de magad szegény,

De jött az est. Az esti koncert...
Lábujj hegy én bementem egy sarokba
hová be nem lát se szem, se csillár.
Sötétbe ültem és szívem vadon vert,
mert tudtam, jön felém a drága kín.
És elindul az est zenéje. Ím,
jön énfelém és rámozdúl a hangsereg.
A hangszerek:
félelmetes, sikoltozó csodák.
Borzasztanak. Mozdulni sem merek.
Sivítő kín fut tagjaimon át,
mert ezüst hangjai a fuvoláknak
Ezüstszuronyok. Véresre szurkálnak.
A bánatok dobolnak szívemen,
és hegedűhúr minden idegem.
E fájó, síró hangszeren
vad nótába kap hirtelen
a vak zenész: a szerelem.

(1910)

Nagy Oszkár: Utcasarok

Apám

1

Elvitte tavaszi kedvem
egy tavasznap hajnalán,
elvitte az ifjúságom
az én fiatal apám.

Fiatalabb most is, mint én,
kérdőbb, hívőbb, melegebb.
Azt mondják, hogy sírba tették.
Én nem hiszem. Nem lehet.

Nem hallottam a harangszót,
nem láttam a ravatalt.
Nem hiszem, mert nem akarom.
A hír kaján szava csalt.

szemed meg se látja,
honnán int remény.

Pedig lásd, dereng itt
már a komor ég,
házaid közül is
fogy a nyomorék.
Csak hidegtől,
éhtől dühös népedet
ne derítené föl
egy kis napmeleg?
Építsd hát, te város
jövőd otthonát!
dolgozók világa
nem lesz mostohád.
Gyomláld a gatz, vágd ki
férges fáidat,
bármit sugdos bárki...
Építs új hidat,
új otthont, szilárdat
s termő kerteket,
építs a hazának
erős lelkeket!

(1946)

ÉLETRAJZ

Szabálytalan szonett

Túlsókat beszélnek nekünk a betűk,
s mi nagyon is sokat bízunk betűkre,
mintha csak értük élnénk, s életük
lenne létünk furcsa-foncsorú tükre.

Nem jól van ez így... Mert ki tudja, meddig
cserélgethetjük kis tudomásainkat!
Néha úgy érzem: egy nap hiába lesz itt
újabb betűhalom, — engem már meg nem ingat

hitemben, hogy kár-kár, igen nagy kár volt
betűknél embert s más élet inkább
s százszor szebben, jobban nem szeretni;

szervenadni is kár s keresni a Másholt...
Élni kell és az életen nevetni,
s otthon — véletlenül? — kiönteni a tintát...

(1947)

Koros hölgy

Rettenetes sokan születtek!

Olyan messze estem tőle,
mint élőtől a halott,
és úgy érzem: ő az élő,
s a sírban én porladok.

2

Nem. Nem halt meg. Hisz bennem énekel
az élete. Szerény és csöndes dal. Övé volt.
Nem harcos új rivalgás, de szívnek halk harangszó,
a szomorúság hangnemében hangzó.

Nagyságos értelemmel világon átzendülő
harsabb melódiák harsoghatnak kevélyen:
Ő bennem énekel. S most már mindig helyettem,
mióta kedvnek, hévnek, szónak szegénye lettem.

3

A nagyvilágnak énekes vak koldusa,
ki magyarul dalol. Ki hallja meg?
S a magyar hályog ha oszlik szemén,
csodálkozik és — elhallgat szegény.

A rámszakadt riadt nagy némaságban
szemem lehunyom újra néha. Most is...
és halkán megzendül a régi bánat,
és hallom muzsikálni az apámat.

(1923)

Múlt- és jelenidő

Miért is számolok be napjaimról
néha-néha? mikor úgysis tudom jól:
e kopár kertben nincs már örökzöld.
Prózában bizony nem szívesen tenném.
Hanem a vers — az más klímájú termés:
a legtitkoltabb gondolat se restell
vetkezni versre.

S miért ne lehetnének
a mégoly rozoga aggnak is
— és én tudom, hogy vannak is —
élményei a jelenében,
végigsínyleni
s megírni valók?
vagy végigmerengni.

Írja emlékeit az,
ki szerepet viselt
a történelemben;
mert én — igazán mondom —
sohasem szerepeltem.
A be nem avatottak millióival együtt

Tele van már minden temető, —
ugyan hová temetkezhetnek?

Még mindig maradtak elegen,
s a véneknek több mint fele: nő!
Öreg, mint a föld, de eleven.

Nem bánja, ha meghal. De mig él,
fodrászhoz jár, moziba se rest,
tengeren túl utazni se fél.

Másokat megadón temet ő.
Búcsúzna maga is örömet, —
csak hát — tele minden temető...

(1964)

Bús alkonyat

Hulló zsarátnok. Félhomály —
vérzik immár a csöppnyi láng.
Piros pipacs kelyhére száll,
s rezeget a kékes lepkeszárny.

Surranó képek tarka sorján
fáradt pillantás vesztegel,
s a szürke pernyéből egy halvány
feledhetetlen arc felel.

Feltámad édes emlékekkel
hajdan-volt öröm — és sirám...
értelme megtagadja: nem kell
az, amit mégis úgy kíván.

De szíve fáj — hiszen beteg.
Csak tévelyeg a messzi múltban,
míg lelkében az a rengeteg
emlék elhervad porba hulltan.

Annyi mindent elfelejt az ember.
Visszanézni életére nem mer,
mert nem ismer önmagára benne.
Ami elmúlt — mintha mese lenne.

(1972)

viseltem el,
mit sorsunk ráncmért
— bár nem hitetlenül
s nem pettyhüdt
közönnyel.
Amit tehettem
megtettem hazámért.
De első személyben
mindig csak versem
beszélt helyettem.

(1964)

Himnusz ma

Húsz esztendővel ezelőtt,
s gyermekkorom óta legelőször,
hallgattam könnyes-boldogan
a Himnuszunkat.
Szülőhazámtól távol,
barátunkká lett nagy ország
rádiójából
köszöntött minket
ez a szent dal,
mikor Pest szabad lett.
... Mintha a világmindenség
bocsátotta volna meg vétkeinket —
úgy éreztem. Hiszen
„megbűnhődte már e nép
a multat...”
De itthon, sorsunkkal kezünkben
és szívünkben
megszakad bennem
a Költő gondolatsora.
Ami volt, elmúlt. Igen.
Bűnösei talán már nem is élnek.
Ámde a Jelen,
a Ma népe, most
kaphat-e bűnbocsánatot,
ha nem munkál a leendőn:
olyan jövődön,
mely büntelen?

(1965)

Az alanti szerző nevére kattintva az előző számokban közölt gazdag válogatás olvasható.

Költő Nagy Imre, Balázs Béla, Oláh Gábor, Kaffka Margit, Rozványi Vilmos,
Keszthelyi Zoltán, Nadányi Zoltán, Bárd Miklós, Hollós Korvin Lajos, Fodor József,
Gellért Oszkár, Marconnay Tibor, Simon István, Rab Zsuzsa, Jókai Mór, Vihar Béla

Ady Endre Répakapálás

Az ötezerholdas Batáry-tanyán dolgoztak napi harminc krajcárért a leányok. Répát kapáltak, s daloltak, mert május volt, mikor is bizseregni szokott a fiatal vér. Egy tejfölösszájú ispánka lovagolt néha a leányokig. Cukrosodott nyálú szájjal bámulta a friss, kapáló leányokat. Szeretett volna dévajkodni velük, de félt, hogy kikacagják. Azután pedig az öreg Batáry Tamás is érkezhethet minden percben. Mint az Orbán lelke, olyan volt az öreg. Két deres lovával egyre a domíniumot járta.

A leányok előtt Jusztina szorgoskodott. Ugyanő kezdte az új nótát, ha a régit már befejezték egy-két sóhajjal a leányok. Jusztina félig úrileány lett volna. Talán a Batáryakkal is rokonságban volt. Kurtanemes parasztleány, amilyen sok van a vidékünkön. Erős csípőjű, piros arcú, melles. Leghátul pedig a két cigányleány kapált: Petyka és Juliska. Ők nem daloltak. Velük nem álltak szóba a többi leányok. Holott ők is harminc krajcárt kaptak a kapálásért.

Délben a két deressel megérkezett az öreg Batáry. Ordítva az ispánkát, aki lován most is ott ténfergett a répatábla mellett. Szidta az ispánkát az öreg Batáry, hogy a leányok rosszul kapálnak. Ki- adta ilyenformán a mérgét, és nyomban kegyes kedve támadt. el- ballagott az ebédlő leányokhoz.

- Jusztina, Bakos Jusztina.

Jusztina felállott az ebédől, s magát illegetve lépdelt a méltóságos úr elé.

- Hát mi újság van, Jusztina?

- A két cigányleánnyal van sok bajunk, méltóságos úr. A méltóságos úr újra kiáltott:

- Hé, cigányleányok. Hogyishívják. Igen. Petyka, Juliska. Jön a két cigányleány lomhán az öreg Batáry elé. Láthatóan el voltak csigázva. Nekik illett és kellett legszaporábban dolgozniok. Batáry Tamás kedvvel nézett a két cigányleányra. Mert Petyka és Juliska bársonyosak, finoman zömökek, szép szeműek voltak. De rögtön Jusztinához fordult a méltóságos úr:

- Hát mi a panasz ezek ellen?

Jusztina méltatlankodva, latoló fontossággal válaszolta:

- Ezek a cigányok a mi korsónkból akartak inni.

Batáry Tamás a két cigányleányra nézett, s álméltkodott:

-Ah, ah. Igaz ez, Petyka?

Petyka volt az idősebb és bátrabb, s mivel őhozzá szólott a méltóságos úr, hát ő válaszolt:

- Igaz. Mi itt mind leányok vagyunk. Mind harminc krajcárt kapunk naponként. A mi szánk is van olyan tiszta, mint az övék. És nekünk a falu csúfjára külön korsót hoznak. Azért sem kell. Mi az ő korsójukból akarunk inni.

Batáry Tamás vakarta a fejét. Magához intette az ispánkát.

- Ispán úr, hozzanak ide minden reggel négy-öt nagy korsó vizet. Hadd válogassanak a leányok.

Petyka szemtelen hirtelenséggel vágott közbe:

- Az nem ér semmit, méltóságos úr. Mi abból a korsóból akarunk inni, amiből a többiek isznak.

Jusztina gúnyosan hahotázott, s a méltóságos úr gondolkozott. Ilyen két szép leány. Ezeknek ő mindent parancsolhatna. És ezek mindig eljönnek napszámba harminc krajcárért. De a többiek többen vannak. Azokra még nagyobb szükség van. Itt nem jó lesz ítélkezni Bízunk az ispánkára:

- Ispán úr, tegyen igazságot a leányok között. Jusztina, vigyázz, hogy mindenki szorgalmas legyen. Aki nem igyekszik, nem kap tengerikapálást.

Felült kocsijába, s elhajtattott Batáry Tamás. A leányok munkába fogtak. A két cigányleány a szélen kapált. A leányok még csak egy seregbe se akartak velük állni. Egyébként izzadtak, szenvedtek, de daloltak a leányok. Sietniök kellett, s egy kimért táblát ma estig bevégezniök.

Petyka és Juliska majd meghaltak a szomjúságtól. Reggel és délben ittak a csikó-kútnál. Akármilyen szomjasak voltak, nem akartak a külön korsóhoz nyúlni. Ők is a Batáry Tamás napszamosai. Ők is leányok és fiatalok.

A többi leányok pedig korsójukat elrejtették egy közeli füzesben. És daloltak. És kacagták a cigányleányok keserűségét. Mind koldusok voltak. Kenyeret és kicsi avasszalonnát ettek. Ha majd a hét végén kikapják a pénzüket, háromszor annyi se volna elég csak az adósságra. Még jó, ha egyik-másiknak az apja meg nem issza a kis pénzt vasárnap a kocsmában. De gőzösek voltak, és ez jólesett nekik. Vasárnaponként alázatosan kullogtak be a napszámukért a Batáry-kastélyba. De akkor is különválva mentek. Sohasem a cigányleányokkal együtt.

Ez esetben úgy volt, hogy a leányok be se mennek a faluba, mert már reggel ötkor úgymint munkába kell állni. És a falu messze van. És olyan szép, nyárias az éjszaka.

Petyka és Juliska persze külön csináltak maguknak éji szállást. Messze a többi leányoktól. Ők nem nótáztak, de aludni nem tudtak. Már késő volt, s csendes minden. Éjfél lehetett, s megszólalt Petyka:

- Gyere, Juliska.

Lábujjhegyen megindultak a füzes felé. Csöndben, óvatosan, sokáig keresgéltek. Végre megtalálták a korsót. Be volt pólyázva zöld sással. Petyka óvatosan lehántotta a sást. Fölkapta a korsót, s ivott. Mintha nem petyhüdt víz volna, hanem az élet, a boldogság, az álmok teljesülése: úgy itta:

- Igyál Juliska.

És Juliska is ivott. Áhítatosan, sokat. Azután ismét bepólyálták a korsót; holott víz alig volt már benne. Reggel pedig mentek a korsóhoz a többi leányok. Vihogva mondták egymásnak:

- Nem nyúlt hozzá senki. Ebből nem iszik ám cigány.

És boldog arccal vették föl a kapát, hogy harminc krajcárért dolgozzanak a méltóságos Batáryak üdvére. És a cigányleányok is boldogok voltak már e napon. És így folyik ám a répakapálás szép Magyarországon.

Szabó Lőrinc

1900-1957

HAZÁM

Nem faluba, nem Budapestre
és nemcsak magyarnak születtem,
fél Földre süt a nap felettem,
fél Földdel együtt fed az este.

Tanítóm minden, ami él,
apám a múlt egész világa
s addig terjed hazám határa,
ameddig az agyam elér.

Nagyon szegény, ki büszkeségét
más érdeméből lopja ki
s ripacsként a mellét veri
azért, ami helyette érték:

én azt szeretném, ha hazám,
e föld, hol mindent, ami ember,
vágytam példázni életemmel,

A VÁNDOR ELINDÚL

Bottal s öreg kutyámmal indultam hazúlról.
Dalolva mentem és torkom nem únta még az
országút fáradságos énekét. - Tudod, hogy
a Nap barátja voltam? Ő édesítette
agyamat hajnali rétek szagával; aztán
minden csigát s kavicsot külön megmutatva
láttni, szeretni és csodálni tanított...
Minden kanyarnál új dolgok fogadtak, és a
friss zöldben hófehér mérföldkövek ragyogtak
egyenlő távolokból. Majd, lombos hegyek közt,
még szebben tündökölt a sokalaku élet.
A Nap barátja voltam; ő kísért el estig,
s mikor már fölhalmozódtak az éj csodái,
csókkal búcsúzott tőlem. - Óvatos morajjal
tapogatózott lefelé a víz, s a pontyok
aludtak a tavakban. Lepihentem én is
s a föld s a fű íze ereimbe ivódott.
Fenyegető szemek szikráztak a bozótban,

lehetne egykor büszke rám.

POLITIKA

"Mily gyönyörű a szenvedés!
A lemondás milyen hatalmas!"
- Meg fogod únni, s leszel aljas;
a mi erényünk itt kevés.

Mit szépség?! Háború jön újra,
háború mindig: tenni kell!
Egy perc, és áruló leszel,
vagy az se, csak egy buta hulla.

Már itt a szörnyeteg. Utálod?
Vele vagy ellene! Magányod
barlangját kard kutatja át.

Lemondás? Nincs! Az üldöző
nem mond le rólad! s a jövő
azé lesz, aki bestiább.

ÉLETRAJZ

Ima a gyermekekért

Fák, csillagok, állatok és kövek
szeressétek a gyermekeimet.

Ha messze voltak tőlem, azalatt
eddig is rátok bíztam sorsukat.

Énhozzám mindig csak jók voltakotok,
szeressétek őket, ha meghalok.

Tél, tavasz, nyár, ősz, folyók, ligetek,
szeressétek a gyermekeimet.

Te, homokos, köves, aszfaltos út,
vezesd okosan a lányt, a fiút.

Csókkold helyettem, szél, az arcukat,
fű, kő, légy párna a fejük alatt.

Kínáld őket gyümölcsrel, almafa,
tanítsd őket csillagos éjszaka.

Tanítsd, melengesd te is, drága nap,
csempészd zsebükbe titkos aranyad.

de nem féltém: tudtam: a vén kutya vigyáz rám,
belefúrja szemét az állandó sötétbe
s őrt áll előrenyújtott nyakkal s tárt fülekkel.

EGY ASSZONY BESZÉL

I.

NEKI AZ ÉLET A SZERELEM

Mennyit kinlódik, hazudik
szegény!
M megbújnék vele akárhol a
föld kerekén.
De neki az élet a szerelem,
nekem csak ô meg én.

Mennyit hazudik, s hogy fáj neki, hogy
hazudnia kell!
Más nők, s én persze csak hazudom:
nem érdekel.
Oly magasan jár, hogy a bűneit -
azokat sem érem el.

Itthagyni? Az se segítene
hisz ô akarom, magát;
ô se hagy el, mert nélkülem
még kisebb a világ;
akármi övé, ô mindig örök
egyforma árvaság.

Valamit keres, én ôt kersem.
Mint a zene,
testtelen, bűvös bujaság
elöttem a szelleme:
tud tisztán bűnözni, míg én
tisztán is vétkezem ellene,

mert énmittam bűn csak a bűn,
és vagyok a tilalom,
aki kíváncsi életét
sohse hagyom
röpülni, ahogy neki jó,
oly szabadon.

s mosolyát éppúgy élvezem,
mint az enyémet ô
- mert, jaj, ellensége vagyok
és ellenségem ô:
neki minden kell, minden szerelem,
s nekem csak én meg ô

II

NEKEM AZ ÉLET A SZERELEM

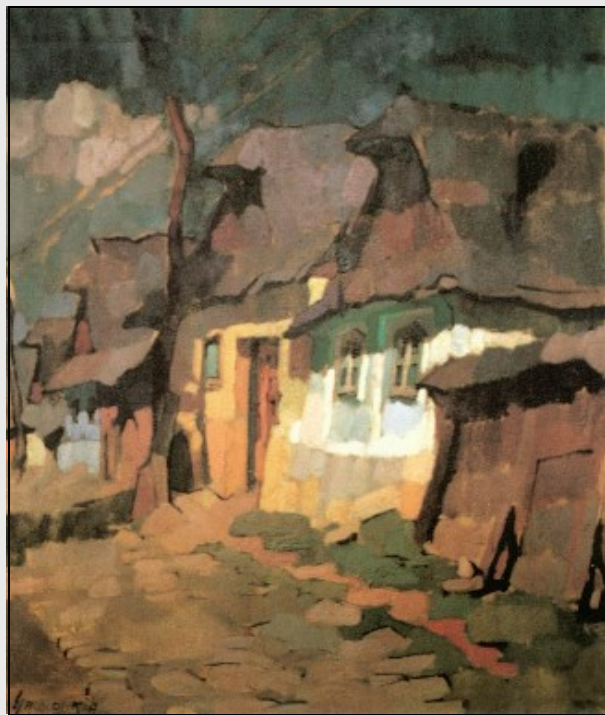
S ti mind, élő és holt anyagok,
tanítsátok őket, felhők, sasok,

Vad villámok, jó hangyák, kis csigák,
vigyázz reájuk, hatalmas világ.

Az ember gonosz, benne nem bízom,
De tűz, víz, ég, s föld igaz rokonom.

Igaz rokon, hozzátok fordulok,
tűz, víz, ég s föld leszek, ha meghalok;

Tűz, víz, ég és föld s minden istenek:
szeressétek, akiket szeretek.

Nagy Oszkár: Vár utcai házak

Csirkék

Borotválkozva ültem épp a
kádban, mikor ordítva és
lelkendezve jött Lóci hozzám:
— Borzasztó! — s mutatta, a kés
hogy szaladt... — Így szaladt, — mutatta,
torkom ujjával szelve át, —
így ni!... mikor ott kint Mariska
elvágtá a csirke nyakát! —
— Borzasztó! — sírt a gyerek újra. —
Szegény kis csirke! — zokogott
s titkos tetszését szájalommal
keverve részletezte, hogy
hogy rugkapált a szegény csirke

Már nem is mondom soha neki,
mennyire szeretem.

Férjem, uram, eltart, szeret,
és idegen:
nekem az élet a szerelem,
ôneki nem.

Mit adhatnék neki? Mit tehet
egy asszony igazit?
Munkája, gondja, terve, mind
megszégyeníti.
Lennék a rabja - de nem, hisz az ôr
szintén rab egy kicsit.

Lelkéből nem jut más nekem,
csak ami gyerek.
A legjobb, amit én adok,
hogy otthona lehetek;
csak akkor egészen az enyém,
amikor beteg.

Ahogy neki kell, igen, szeret,
de ez nem elég
s alig több, mint amennyire én
élhetem az életét;
csak pillanata lehetek,
különben ártanék.

Neki minden kell, s oly nagy a világ,
érdeklí ezer dolog!
Engem csak úgy érez, ahogy
a szíve dobog.
Ellene: volnék valaki. Így:
csak része vagyok.

Nem szabad meg se mondanom,
mennyire szeretem.
Nekem az élet a szerelem,
ôneki nem.
Boldog az önzés sikere!
Mi lesz velem?

Hajnali rigók

Hajnali négykor bekiabáltak,
ahogy a torkukon kifért,
(bár az ablak alatt a fáknak
zöld korcsmáiba még alig ért,
még nem is ért új fénye a napnak)
s mind a bolondok, úgy kacagtak,
kurjongattak az ablak alatt vad
vígadozásban a kerti rigók.

Hajnali négykor e szárnyas égi

s hogy most jön majd a második
és hogy ő soha húst ezentúl,
soha csirkehúst nem eszik.
— Érdekes is volt, — mondta aztán,
s nekem elszorult a szívem
s kezemben megállt a borotva,
mert elképzelttem hirtelen,
hogymi lenne, ha volna... Vagy tán
van is?... Van!... Vannak szörnyeteg
óriások!... S már Lóci torkán
s magamén láttam késüket
és már csak roppant messzeségből
hallottam a gyerekek szavát:
— Tudod, apu, mikor megölték,
nem a szívem volt, ami fájt,
hanem — mondta — valami itt bent
a torkom szorította meg! —
A hang elnémult, én meg arra
gondoltam, hogy öreg leszek
s jön az Idő, egy óriás Kéz...
És ekkor behangzott a vad
rikácsolás, amit a másik
csirke csapott a kés alatt,
és Lóci szörnyűködve újra
rohant már, könnyűlt a szemén:
— Borzasztó! Várjon meg, Mariska,
hadd lássam, hogy hal meg szegény!

NYITOTT SZEMMEL

Nem az, hogy nincs sehol sem angyal,
hogy mást vártam, az volt a nagy baj,
az, hogy csalódní lehetett
s megútálni az életet.

Mindegy, miatta vagy miattam,
nyakig az undorba ragadtam
s tisztálkodtam s elment vele
ifjúágom nagyobb fele.

Volt néhány perc, a többit,
a többit, a többit, -
- mit kerteljek? - a többit
megette a fene.

Nyakig az undorba ragadtam,
a pénz beszélt, én meg ugattam,
aztán megúntam esztelen
síránkozni az életen
s elvonultam s békét találtam
a magam önkormányzatában,
ahol angyalnak nincs helye,
de az ördög sem fekete.

Van néhány perc, a többit,
a többit, a többit, -

korhelyek dala vert ma fel.
Micsoda hangok csetepatéi!
Fütytők, sípok, ezer meg ezer!
Bosszantott ez a csibészlárma,
de a szívem nemsokára
együtt dalolt, egy nótára
vert veletek, buta sárgarigók.

S mintha én volnék a hajnal,
mintha én volnék a kert,
úgy megteltem e friss zsvivajjal,
úgy telezengett az irigyelt
állati jókedv bölcsessége,
hogy valami könnyű égbe,
földöntúli békességbe
vittek, emeltek a földi rigók.

Hajnali négytől harsogott a
korhelynóta az ablak alatt;
úgy zengett az a dal, hogy azóta
nélküle is csupa fütyt a nap;
csupa fütyt, pedig elhallgattak
s reggelre emlék maradt csak,
hogy milyen éktelenül mulattak
a hajnali kertben a sárgarigók.

KÉT LÁNY TÉRDTŐL BOKÁIG

Négy gyönyörű láb
libbent autóba.
Két lány. Legalább
tudnám, ki volt!
Nem érdekel már
az utca, semmi,
csak menni kéne,
utána menni
négy villanásnak,
gyalázatos szép
csalogatásnak,
valami könnyű,
gazdag örömmek,
annak, ami ott
libbent autóba
és tudja isten,
hol jár azóta!

Négy gyönyörű láb
libbent autóba.
Többet nem láttam.
Két nő. Ki volt?
Rohan az utca
föl és alá;
jöttek és szöktek;
honnant? hová?
Nyugodtak, szépek,
piszok az élet,

barátaim, a többbit
eheti a fene.

Mit hiszek, mi lesz, mi lehet még?
Hiszem a bestia szerencsét,
hiszem, hogy egyszer meghalok
és hiszem, hogy elrothadok;
ilyesmiket hiszek, de nékem
talán már erre sincs szükségem:
nyitott szemmel nézek bele
a rettenetes semmibe.

Lesz egy-két perc, a többbit,
a többbit, a többbit, -
- úgye, fiúk? - a többbit
egye meg a fene!

ÉBREDÉS

Hogy szúnyogok után az első légy csipett,
fölkeltem. Szürkület mocskát mosta a fény
a tájról. Ideges voltam; és jaj, szegény
szivem hogy vert: talán az éji rémeket

rettegte reggel is, a lelkiismeret
lázadó álmait, a gyáva! Szégyenén
töprengve agyam úgy látta, hogy nincs remény;
majd, hogy földi sor a részleges becsület.

Részleges becsület? Nevettem magamon,
négytől hatig csupa önvád. Szakállamon,
éreztem: máris a sírban nő! Hogy kinéztem,

jött a hajnali gyors, ment dolgára a méh,
s frissen és boldogan harsant az ég felé
a megtisztult világ. Nem volna szabad élnem.

**A Magyar Elektronikus Könyvtár
adattárából.**

hej, de örülne
dühöm nekik!
Két nő: melyik szebb?
Kéne: melyik?
Négy lábat láttam,
azt se sokáig.
két gyönyörű lányt
térdtől bokáig.

Nem érdekel már
az utca, semmi,
csak menni kéne,
utánuk menni,
örülni nékik
térdtől bokáig,
s tovább, sokáig,
örülni újra
valami jónak,
ami gyerekké
ringat-altat:
keresni benük
a nyugalmat,
katona lelkem
tűnt vendégét,
érdes életem
ellentétét

Mondd, iagzán bűn,
hogy e két lányban
valami újat
ugy megkívántam,
valami könnyűt
és idegent?
Ha bűn, legyen bűn:
bűn akkor a jaj
s gazember mind a
szegény s fiatal.
Négy gyönyörű láb
libbent autóba,
és tudja isten
hol jár azóta;
valmi itt volt
és elhagyott,—
be fáj, hogy egyszer
meghalok.

1928

